

STUDIEGROEP

MODERNE BEELDDE KUNSTEN EN SPIRITUALITEIT

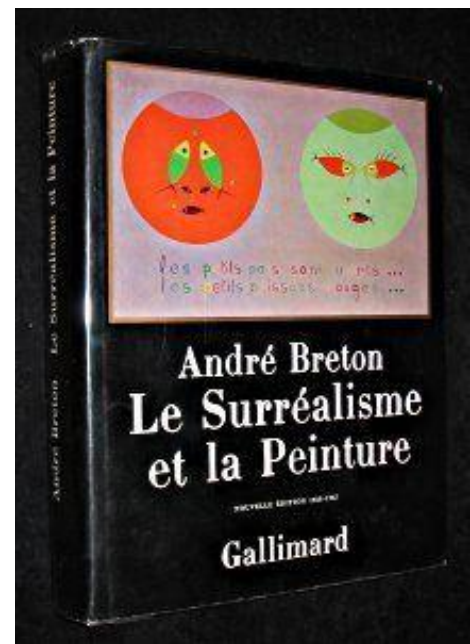
In zijn eerste *Surrealistisch Manifest* (1924) definieert André Breton het surrealisme als “zuiver, psychisch automatisme”. Door zichzelf uit te schakelen geeft de surrealist alle vrijheid aan een onpersoonlijke, onbewuste creatieve energie die zich zodoende ‘automatisch’ via hem kan uitdrukken. Die surrealistische decentrerende van het subject bracht de beweging in het vaarwater van de psychoanalyse, dat is bekend, maar ook in dat van de mystieke traditie, waarin de mens zichzelf tracht om te vormen tot een instrument voor een mysterieuze goddelijke wil. Deze studiegroep wil de onderbelichte raakpunten tussen spiritualiteit/mystiek met het surrealisme en aanverwante stromingen nader bekijken door een gezamenlijke *close reading* van enkele relevante teksten.

De studiegroep ‘Moderne beeldende kunst en spiritualiteit’ is een initiatief van Titus Brandsma Instituut in samenwerking met de afdeling Kunstgeschiedenis van de Faculteit Letteren (Radboud Universiteit, Nijmegen). Initiatiefnemers zijn Marc De Kesel (TBI/RU), Mette Gieskes (RU) en Lieven De Maeyer (TBI).

De bijeenkomsten van de studiegroep vinden plaats elke eerste vrijdag van de maand van 11 tot 13 u in het Erasmusgebouw van de Universitaire Campus Heyendaal (Erasmusplein 1), lokaal E 11.10. Voor wie niet ‘live’ present kan zijn, wordt voor een zoom-verbinding gezorgd.

Bij wijze van inleiding op de eerste sessies: André Breton, *Le surréalisme et la peinture*

Aan het eind van de jaren twintig verkeert het surrealisme in crisis. Het élan van de eerste jaren lijkt verdwenen en interne conflicten dreigen een einde te maken aan de activiteiten van de beweging. Een moeilijke breuk met de *Parti Communiste Français* doet twijfelen aan de revolutionaire ambities van

André Breton, terwijl afvallige surrealisten hergroeperen rond Georges Bataille en elke gelegenheid te baat nemen om hun vroegere medestaanders te bekritisieren. Een heroriëntering is nodig. Breton kondigt die aan in twee belangrijke teksten uit de periode: het sterk polemische *Second manifeste du surréalisme* (1929), en *Le surréalisme et la peinture* (1928), waarin hij het surrealisme tracht te situeren ten op zichte van recente tendenzen in de beeldende kunst. De focus op taal en literatuur uit de vroege jaren van de beweging blijkt niet langer houdbaar nu meer en meer beeldende kunstenaars toenadering zoeken en veel van de schrijvers hun surrealistisch engagement opgeven. De overgang van literatuur naar beeldende kunsten is echter niet onproblematisch: leent figuratieve kunst zich wel tot automatisme? En wat met het surrealistische beeld in abstracte kunst? In de eerste sessies zoomen we in op enkele debatten rond automatisme en beeldende kunst en bespreken we Bretons pogingen in *Le surréalisme et la peinture* om de schilderkunst een volwaardige positie te geven in de surrealistische beweging. We lezen de tekst uit 1928, aangevuld door *Genèse et perspective artistiques du surréalisme* (1945).

Ziehier het voorstel voor de eerste sessies. De teksten, zo mogelijk ook in Engelse vertaling, worden nagestuurd).

Sessie 1 (vrijdag 1 oktober):

- André Breton, fragmenten over automatisme (in Engelse vertaling)
- Max Morise, « Les Yeux enchantés » (Nederlandse vertaling volgt)
- Henri Michaux, « Le Surréalisme » (Nederlandse vertaling volgt)

Sessie 2 (vrijdag 5 november):

- André Breton, *Surrealism and Painting*

Sessie 3 (vrijdag 3 december):

- André Breton, *Surrealism and Painting*
- Roger Caillois, "Surrealism as a World of Signs" (te bevestigen)